

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 191/2025-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove sp. zn. 5CoCsp/28/2023 a 5CoCsp/29/2023 z 28. septembra 2023 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Cdo/35/2024 zo 4. decembra 2024 takto

r o z h o d o l :

1. Návrhu na ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e**.
2. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu e-mailom 14. marca 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) uzneseniami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenia zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľ si zároveň uplatňuje od všeobecných súdov primerané finančné zadostučinenie. Sťažovateľ požiadal ústavný súd o ustanovenie právneho zástupcu v konaní o ústavnej sťažnosti.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplývajú tieto skutkové okolnosti:

3. Sťažovateľ sa žalobou podanou na Okresnom súde Prešov domáhal proti žalovanému JUDr. Miroslavovi Šupovi, exekútorovi, vydania bezdôvodného obohatenia v položkách 959,41 eur a 268,99 eur a primeraného finančného zadostučinenia vo výške 10 000 eur. Konanie bolo okresným súdom vedené pod sp. zn. 14 Csp/148/2019.

4. V priebehu konania sťažovateľ učinil čiastočné späťvzatia žaloby, pričom predmetom konania zostal nárok sťažovateľa proti žalovanému vo výške 268,99 eur z titulu bezdôvodného obohatenia a 2 000 eur z titulu primeraného finančného zadost'učinenia. Konanie o zaplatenie sumy 2 000 eur z titulu primeraného finančného zadost'učinenia súd vylúčil na samostatné konanie. Sťažovateľ bol v konaní úspešný, pokiaľ ide o nárok na zaplatenie 268,99 eur z titulu bezdôvodného obohatenia.

5. Okresný súd uznesením č. k. 14Csp/148/2019-185 z 10. novembra 2022 v spojení s opravným uznesením z 15. mája 2023 rozhodol o povinnosti sťažovateľa zaplatiť žalovanému náhradu trov konania vrátane trov odvolacieho konania v rozsahu 56,20 %, vychádzajúc z miery úspechu a neúspechu strán konania s prihliadnutím na späťvzatia učinené sťažovateľom.

6. Rozhodnutie okresného súdu vrátane opravného uznesenia napadli odvolaním sťažovateľ, ako aj žalovaný. Sťažovateľ v podanom odvolaní okrem iného namietal aj nesprávnosť konštatovania súdu prvej inštancie o tom, že neboli zistené dôvody na aplikáciu § 257 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Za dôvody hodné osobitného zreteľa sťažovateľ označil vedenie exekučného konania na základe neprijateľnej zmluvnej podmienky a svoje zlé majetkové pomery.

7. Krajský súd o odvolaniach strán sporu rozhodol uznesením sp. zn. 5CoCsp/28/2023 a 5CoCsp/29/2023 z 28. septembra 2023 tak, že napadnuté uznesenie v spojení s opravným uznesením zmenil tak, že stranám sporu náhradu trov prvoinštančného konania a predchádzajúceho odvolacieho konania nepriznal a zároveň stranám sporu nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Na vec aplikoval odvolací súd § 257 CSP.

8. Proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 5CoCsp/28/2023 a 5CoCsp/29/2023 z 28. septembra 2023 podal sťažovateľ dovolanie, ktorého prípustnosť odvodzoval z § 420 písm. f) CSP.

9. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa uznesením sp. zn. 8 Cdo/35/2024 zo 4. decembra 2024 odmietol jednak ako podané neoprávnenou osobou [§ 447 písm. b) CSP] a jednak ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné [§ 447 písm. c) CSP].

10. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že „Prípustnosť dovolania má vo všeobecnosti stránku objektívnu a subjektívnu. Objektívna stránka sa nevzťahuje na osobu konkrétneho dovolateľa a zohľadňuje len vecný aspekt tohto opravného prostriedku, či smeruje proti rozhodnutiu vykazujúcemu zákonné znaky rozhodnutia, proti ktorému je dovolanie prípustné (§ 419 až § 423 CSP), či bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 427 CSP) a či spĺňa zákonom vyžadované náležitosti vrátane osobitnej podmienky povinného právneho zastúpenia advokátom v dovolacom konaní (§ 428 a § 429 CSP). Subjektívna stránka prípustnosti dovolania sa naopak viaže na osobu konkrétneho dovolateľa a zohľadňuje osobný aspekt toho, kto podáva dovolanie, či je u neho daný dôvod, ktorý ho oprávňuje podať dovolanie (§ 424 až § 426 CSP). Skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska objektívneho nasleduje až po skúmaní subjektívnej stránky prípustnosti dovolania. Pokiaľ odvolací súd dospeje k záveru, že dovolanie nie je subjektívne prípustné, nepristúpi už k skúmaniu prípustnosti dovolania z objektívneho hľadiska vrátane naplnenia dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 420 a § 421 CSP a dovolanie ako podané neoprávnenou osobou bez ďalšieho odmietne.

Subjektívna prípustnosť dovolania reflektuje stav procesnej ujmy v osobe určitého účastníka konania resp. strany sporu, ktorý sa prejavuje v porovnaní najpriaznivejšieho výsledku, ktorý odvolací súd pre účastníka mohol založiť svojim rozhodnutím a výsledku, ktorý svojim rozhodnutím skutočne

založil (sp. zn. 3Cdo/46/2001). Ujma môže mať podobu formálnu, ktorá sa navonok prejavuje v odlišnosti napadnutého výroku rozhodnutia od posledného návrhu účastníka vo veci samej v jeho neprospech, a podobu materiálnu, ktorá je daná vtedy, ak rozhodnutie svojím obsahom znevýhodňuje osobu podávajúcu opravný prostriedok alebo zhoršuje jej právne postavenie, zúžením jej práv, rozšírením jej povinností, a preto u nej existuje právny záujem požadovať na súde vyššej inštancie odlišné rozhodnutie vo svoj prospech. Dovolací súd osobitne zdôrazňuje, že posúdenie otázky, či dovolaním napadnutý výrok rozhodnutia odvolacieho súdu vyznel v prospech alebo neprospech účastníka, a teda či účastník je oprávnenou osobou na podanie dovolania, prislúcha výlučne dovolaciemu súdu (R 50/1999). Pri tomto posudzovaní nemožno brať do úvahy subjektívne presvedčenie účastníka o ujme, ale len objektívnu skutočnosť, že rozhodnutím odvolacieho súdu bola účastníkovi spôsobená určitá, aj nepatrná ujma, ktorú možno odstrániť zrušením alebo zmenou napadnutého rozhodnutia (sp. zn. 5Cdo/215/2010, 4Cdo/172/2017).

Z uvedeného vyplýva, že pri skúmaní subjektívnej stránky prípustnosti dovolania je potrebné zohľadniť, či napadnuté rozhodnutie má negatívny dopad na dovolateľa a či mu bola spôsobená ujma dopadajúca na jeho pomery, či prípadným zrušením rozhodnutia sa dosiahne náprava dôsledkov, ktoré vyvolalo (napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/46/01 uverejnené v časopise Zo súdnej praxe 2003 pod č. 49).

Ak je úlohou civilného súdneho konania ochrana práv a právom chránených záujmov jednotlivcov (čl. 2 ods. 1 Základných princípov CSP), nemôže opravný prostriedok podať osoba, ktorej práva nie sú porušené. To znamená, že právo účinne podať dovolanie nie je dané tomu subjektu, v neprospech ktorého rozhodnutie odvolacieho súdu nevyznelo a ktorý týmto rozhodnutím nebol negatívne dotknutý na svojich právach, pretože nie je splnená podmienka subjektívnej prípustnosti takéhoto dovolania.

Napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu bolo rozhodnuté o nepriznaní nároku na náhradu trov prvoinštančného konania žalovanému odvolacím súdom, aplikáciou ustanovenia § 257 CSP z dôvodu existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktoré na strane žalobcu odvolací súd zohľadnil. Z uvedeného je teda nepochybné, že žalobca bol v odvolacom konaní úspešný, preto v danom prípade nie je daná subjektívna prípustnosť na podanie dovolania proti výroku o nepriznaní náhrady trov prvoinštančného konania žalovanému. Dovolanie podané proti uvedenému výroku bolo podané neoprávnenou osobou, preto ho v tejto časti dovolací súd odmietol v súlade s § 447 písm. b) CSP.

... Zhodnotením špecifických okolností preskúmvanej veci spočívajúcich v okolnostiach, ktoré viedli žalobcu k podaniu žaloby, ako aj k späťvzatiu žaloby po jej podaní, aplikáciou ustanovenia § 257 CSP na rozhodnutie o trovách konania vo vzťahu medzi žalobcom a žalovaným v konaní na súde prvej inštancie, ktorému nebol priznaný nárok na ich náhradu proti žalobcovi, odvolací súd v snahe spravodlivého vyriešenia procesnej situácie, ktorá v konaní nastala, správne rozhodol o nepriznaní nároku na náhradu trov odvolacieho konania vrátane predchádzajúceho odvolacieho konania žalobcovi. Aplikáciou ustanovenia § 257 CSP zohľadnil taktiež nepriznanie nároku na náhradu trov prvoinštančného konania žalovanému.

Navyše len všeobecne namietaná zmätočnosť napadnutého rozhodnutia v dovolaní, ktorým rozsahom a dôvodmi je dovolací súd viazaný v súlade s § 440 CSP, prípustnosť a ani dôvodnosť uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) nezakladá. Predmetom odvolacieho konania nebol nárok žalobcu na náhradu škody, ale len napadnutý výrok o trovách konania.

Na základe vyššie uvedeného dovolací súd odmietol dovolanie v súlade s § 447 písm. c) CSP, lebo smeruje proti rozhodnutiu proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalovaného vyplývajúcou z § 255 ods. 1 CSP, ktorému priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu proti žalobcovi, ktorý nebol úspešný. O výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).“.

II.

Argumentácia sťažovateľa

11. Sťažovateľ sa domáha prieskumu napadnutých rozhodnutí, zastávajúc názor, že sú arbitrárne a nelogické.

12. Pokiaľ ide o napadnuté uznesenie krajského súdu, sťažovateľ je toho názoru, že žalovaný svojím konaním (nezaslaním konečného vyúčtovania v exekučnom konaní) zavinil mylný dojem sťažovateľa o tom, že sa bezdôvodne obohatil a podal žalobu na súde. Skutočnosť, že v čase podania žaloby mal sťažovateľ k dispozícii vyúčtovanie exekučného konania, je irelevantná, keďže exekúcia nebola ukončená a nešlo o konečné vyúčtovanie. Nelogicky podľa názoru sťažovateľa vyznieva aj časť argumentácie odvolacieho súdu o tom, že dôvod hodný osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov odvolacieho konania sťažovateľovi spočíva v tom, že nie je spravodlivé, aby žalovaný, ktorému by teoreticky vznikol nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie, ktorý mu nebol priznaný v zmysle § 257 CSP, by musel ešte uhrádzať trovy odvolacieho konania žalobcovi, ktorý podanú žalobu vzal čiastočne späť, v dôsledku čoho bolo konanie zastavené.

13. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu sťažovateľ namieta, že toto je arbitrárne a vymyká sa akejkoľvek racionalite. Sťažovateľ podal dovolanie z dôvodu, že mu neboli priznané trovy prvoinštančného konania, i keď bol podľa jeho názoru v konaní úspešný. Sťažovateľ tiež namieta priznanie nároku na náhradu trov dovolacieho konania žalovanému. Najvyššiemu súdu muselo byť zrejmé, že sťažovateľ je v hmotnej núdzi, už len s poukazom na to, že mu v dovolacom konaní bol priznaný nárok na bezplatnú právnu pomoc rozhodnutím Centra právnej pomoci.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

14. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je tvrdenie, že došlo k porušeniu jeho základných práv podľa ústavy, listiny a práv podľa dohovoru a charty napadnutými rozhodnutiami, ktorými súdy nepriznali sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania a vo vzťahu k trovám dovolacieho konania ho navyše zaviazali na náhradu trov v prospech žalovaného.

15. Právomoc ústavného súdu v konaní o ústavnej sťažnosti fyzickej osoby podľa čl. 127 ústavy proti rozhodnutiu či zásahom všeobecných súdov je výlučne založená na jeho prieskume z hľadiska dodržania ústavnoprávnych princípov, t. j. či v konaní a rozhodnutí v ňom vydanom boli alebo neboli dotknuté chránené práva alebo slobody fyzickej osoby. To v danom kontexte znamená, že ani prípadná vecná nesprávnosť rozhodnutia všeobecného súdu nie je sama osebe významná, lebo konanie o sťažnosti nie je pokračovaním konania v ďalšej inštancii mimo rámca všeobecného súdu a ústavnému súdu v ňom zásadne neprislúcha, aby v jeho rámci prehodnocoval skutkové a právne závery všeobecného súdu. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť

predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, I. ÚS 129/2015).

16. Podľa § 37 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd môže ustanoviť právneho zástupcu, ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

17. Obe podmienky uvedené v § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde musia byť splnené kumulatívne. Nárok na ustanovenie právneho zástupcu teda obстоjí, ak to odôvodňujú majetkové pomery sťažovateľa a zároveň ak nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

18. Všeobecné súdy pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania vychádzali zo základného stavu, ktorým bol čiastočný úspech sťažovateľa, ktorý sa prejavil len v malej časti – priznaní nároku na zaplatenie 268,99 eur. Práve z dôvodu nízkeho úspechu sťažovateľa oproti výrazne vyššiemu úspechu žalovaného v spore bol sťažovateľ súdom prvej inštancie zaviazaný nahradiť trovy konania žalovanému. K zmene toho stavu došlo len z dôvodu aplikácie § 257 CSP, v ktorej dôsledku krajský súd nepriznal ani jednej zo strán nárok na náhradu konania.

19. Inak povedané, ak by odvolací súd nepristúpil k aplikácii § 257 CSP, bol by sťažovateľ zaviazaný nahradiť žalovanému trovy konania.

20. Nie menej dôležitým momentom je fakt, že sťažovateľ v odvolaní proti rozhodnutiu okresného súdu trval na aplikácii § 257 CSP a namietal nesprávnosť postupu súdu prvej inštancie, ktorý nevidel dôvod na jeho aplikáciu.

21. Je preto nepochybné, že pokiaľ súd prvej inštancie zaviazal sťažovateľa na náhradu trov konania žalovanému a odvolací súd toto rozhodnutie zmenil (zohľadniac práve argument sťažovateľa uvedený v predchádzajúcom bode) tak, že sťažovateľa na náhradu trov konania žalovanému nezaviazal, bol sťažovateľ v odvolacom konaní subjektívne úspešný.

22. Rovnako je logickým a zároveň spravodlivým záver všeobecných súdov o tom, že priznanie trov odvolacieho konania sťažovateľovi, ktorý bol v odvolacom konaní úspešný, v situácii, keď by inak bol sťažovateľ zaviazaný nahradiť žalovanému trovy konania (zmena rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolacím súdom a v jej zmysle nepriznanie náhrady trov konania stranám je riešením výnimočným, a to oproti štandardnému riešeniu zohľadňujúcemu pomer úspešnosti strán v konaní), by bolo nespravodlivé, v čom krajský súd videl dôvod hodný osobitného zreteľa na nepriznanie trov odvolacieho konania sťažovateľovi.

23. Z týchto dôvodov považuje ústavný súd napadnuté uznesenia krajského súdu a najvyššieho súdu za správne a ústavne udržateľné a sťažnostnú argumentáciu sťažovateľa ústavný súd vníma len ako polemiku výlučne na úrovni zákona, ktorá nevykazuje ústavnoprávny rozmer.

24. Pokiaľ ide o priznanie trov dovolacieho konania žalovanému, ústavný súd opätovne zdôrazňuje, že aplikácia § 257 CSP vyžaduje výnimočnosť situácie. Skutočnosť, že sťažovateľovi bol priznaný nárok na bezplatnú právnu pomoc, bez ďalšieho neznamená, že je namieste aplikovať § 257 CSP.

25. Keďže ústavný súd sťažnostnú argumentáciu vyhodnotil ako zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, nezaoberal sa už splnením druhej podmienky, a teda neskúmal majetkové pomery sťažovateľa, a tak nebolo možné návrhu sťažovateľa na ustanovenie právneho zástupcu vyhovieť (bod 1 výroku tohto uznesenia).

26. Podľa § 56 ods. 2 písm. b) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37.

27. Keďže ústavný súd nevyhovel návrhu sťažovateľa na ustanovenie právneho zástupcu (pozri body 17, 18 a 26 tohto uznesenia), ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. b) zákona o ústavnom súde odmietol (bod 2 výroku tohto uznesenia).

28. Ústavný súd nad rámec už uvedeného dodáva, že pokiaľ by ústavná sťažnosť bola podaná kvalifikovaným právnym zástupcom, bol by ju ústavný súd vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu odmietol pre nedostatok právomoci podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde a vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde, pričom na týchto záveroch by ustanovenie právneho zástupcu nemohlo nič zmeniť, čo reflektuje odsek 25 (v nadväznosti na predchádzajúce odseky) tohto odôvodnenia.

29. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. apríla 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu